

Prawne aspekty restrukturyzacji i upadłości firm

Rafał Kos

W polskim prawie znajdują się zapisy, dzięki którym, ogłaszając upadłość firmy, przedsiębiorca może nie tylko kontynuować działalność, ale również zyskać dodatkową ochronę przed wierzycielami. Taki „układ” może być również korzystny dla wierzycieli, których roszczenia zostaną zaspokojone w większym stopniu niż przy zwykłej sprzedaży majątku.

„**WHAT IS** the capital of Iceland?”

Żyjemy w czasach, gdy prawidłowa odpowiedź na to pytanie może brzmieć także: „About five euro”. „Przedpole upadłości”, na którym znalazły się nie tylko państwa, ale w pierwszej kolejności ich przedsiębiorcy, nie musi jednak oznaczać rychłego końca działalności firm. Polscy przedsiębiorcy mogą skorzystać z kilku możliwości restrukturyzacyjnych, jakie daje im prawo upadłościowe.

Układ z wierzycielami

Spółki, które stały się niewypłacalne, mogą wnioskować o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu z wierzycielami. Warunkiem jest uprawdopodobnienie przez firmę, że w drodze układu wierzyciele zostaną

zaspokojeni w stopniu wyższym niż w przypadku postępowania obejmującego likwidację majątku spółki. Taka forma upadłości gwarantuje przedsiębiorcom kontynuację ich działalności przy jednoczesnym skorzystaniu z większości przywilejów, jakie prawo upadłościowe przyznaje masie upadłości.

W toku postępowania upadły przedsiębiorca ma możliwość zachowania zarządu własnego co do swojego majątku i tym samym decydowania o kierunkach działań restrukturyzacyjnych i sposobach ich realizacji. Warunkiem jest wykazanie, że menedżerowie dają rękojmię należytego sprawowania zarządu, a niewypłacalność firmy powstała wskutek wyjątkowych okoliczności, co w dobie obecnego kryzysu jest niewątpliwie łatwiejsze niż w czasach prosperity.

Katalog propozycji restrukturyzacyjnych w odniesieniu do zobowiązań firmy jest otwarty i zależy od inwencji osób zarządzających. Może on obejmować w szczególności żądanie odroczenia spłaty długów lub rozłożenie jej na raty, zmniejszenie ich sumy lub ich konwersję na udziały. Propozycje układowe mogą wskazywać jeden lub więcej sposobów restrukturyzacji. Oczywiście działania restrukturyzacyjne i sposób ich realizacji będą podlegać kontroli sądowej.

Warto pamiętać, że zawarty układ wiąże wszystkich wierzycieli, których wierzytelności według ustawy objęte są układem, choćby nie zostali umieszczeni na liście na przykład z uwagi na sporny charakter ich wierzytelności. Co ciekawe, redukcja wierzytelności ma moc prawną nawet wtedy, kiedy wierzyciel będzie dochodził zapłaty po ukończeniu postępowania upadłościowego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasądzenie jakiegokolwiek zapłaty od firmy może bowiem nastąpić wyłącznie w zakresie wynikającym z układu z wierzycielami.

Trwałość relacji z kontrahentami

Zawarcie układu z wierzycielami zapewnia upadłemu przedsiębiorcy daleko idącą ochronę status quo w odniesieniu do jego relacji z głównymi usługodawcami firmy, bez których nie byłby w stanie kontynuować działalności. Wierzyciele-usługodawcy nie mogą wypowiedzieć umowy najmu lub dzierżawy nieruchomości, w której prowadzona jest działalność upadłego przedsiębiorstwa, chyba że uzyskają na to zgodę rady wierzycieli lub sędziego komisarza. Układ może także ustanowić zakaz wypowiedzenia tych umów do czasu wykonania układu. Podobny przywilej dotyczy także umów leasingu, ubezpieczeń majątkowych, umów rachunku bankowego, umów poręczeń i gwarancji bankowych oraz akredytyw, a nawet umów obejmujących licencje udzielone upadłemu.

Na szczególną uwagę zasługują przywileje przedsiębiorcy związane

Kancelaria Kubas Kos Gaertner (KKG)

Działająca w Warszawie oraz Krakowie Kancelaria Kubas Kos Gaertner (KKG) cieszy się ugruntowaną marką w praktyce potwierdzaną w corocznych rankingach w Polsce i za granicą. Tylko w 2008 roku dziennik *Gazeta Prawna* przyznał jej tytuł Najlepszej Kancelarii w kategorii „kancelarii średniej wielkości” (do 50 prawników), a magazyn *The New Economy* tytuł The Best

Dispute Resolution Team Poland 2008. Od wielu lat kancelaria jest rekomendowana przez środowisko prawnicze w zakresie sporów sądowych i arbitrażowych w rankingu dziennika *Rzeczpospolita*. Do grona stałych klientów KKG należą min.: DB PBC, Deutsche Telekom, BRE Bank Hipoteczny, GATX Rail Poland, Grupa Lotos, Grupa GERDA, EVRAZ Vitkovice Steel.

z postępowaniami sądowymi, które już toczą się przeciwko niemu. Z dniem ogłoszenia upadłości układowej prowadzone przeciwko firmie postępowania egzekucyjne ulegają zawieszeniu z mocy prawa, a sumy uzyskane w zawieszonych postępowaniach komornik ma obowiązek przekazać do masy upadłości. Na wniosek firmy sędzia-komisarz może nawet uchylić dokonane zajęcia lub zabezpieczenia, jeżeli jest to niezbędne dla prowadzenia upadłego przedsiębiorstwa albo z innych ważnych przyczyn. Co więcej, sędzia-komisarz może także zawiesić prowadzone przeciwko upadłemu postępowanie egzekucyjne co do należności, które nie są z mocy prawa objęte układem (choć zawieszenie to nie może trwać dłużej niż trzy miesiące).

Najbardziej jednak ciekawy przywilej upadłego przedsiębiorcy w układzie z wierzycielami jest związany z wpływem ogłoszenia upadłości na zapis na sąd polubowny oraz wyroki arbitrażowe. Otóż na kanwie najbardziej dziś znanego w Polsce

postępowania upadłościowego („układowego”) – spółki Elektrim SA – orzecznictwo sądowe stanęło na stanowisku, że z chwilą ogłoszenia upadłości klauzula arbitrażowa traci moc ze skutkiem wstecznym. Co to oznacza w praktyce? Otóż to, że przeciwko przedsiębiorcy, nawet w najbardziej oczywistej sprawie, nie można wytoczyć postępowania arbitrażowego, a wszelkie toczące się przeciwko niemu postępowania muszą zostać umorzone. Mało tego, już wydane krajowe wyroki arbitrażowe tracą całkowicie jakiegokolwiek znaczenie, choćby wydano je przed ogłoszeniem upadłości! Jeśli więc, na przykład, orzeczenie arbitrażowe zasądzało od przedsiębiorcy obowiązek zapłaty wielomilionowych kwot, to wyrok taki, choćby stał się już prawomocny, nie będzie mógł zostać wykonany przeciwko upadłemu. Skuteczniejszą ochroną sądową przed wierzycielami – przy tej interpretacji sądowej – trudno sobie wyobrazić. Doprawdy, tak „upaść” to jak „powstać”... ■

Adwokat **Rafał Kos** jest partnerem Kancelarii Kubas Kos Gaertner. Kieruje projektami związanymi z restrukturyzacją korporacyjną przedsiębiorstw. Ma szerokie doświadczenie zawodowe w zakresie transgranicznych sporów sądowych i arbitrażu międzynarodowego (jest m.in. pełnomocnikiem Grupy Deutsche Telekom w sporze przeciwko Vivendi o prawa udziałowe w PTC).